

Tytuł rozprawy doktorskiej: Demokratyczna kultura. Proces formułowania polityk publicznych w zakresie kultury

Autor: Piotr Zbieranek

Promotor: prof. dr hab. Cezary Obracht-Prondzyński

Promotor pomocniczy: dr Krzysztof Stachura

Słowa kluczowe: polityka publiczna, kultura, dyskurs, modernizacja, partycypacja, formułowanie polityki publicznej

Streszczenie: Praca doktorska poświęcona jest opisowi procesu formułowania polityki publicznej w obszarze kultury. Strukturalnie praca składa się z sześciu rozdziałów. W pierwszym rozdziale przedstawione zostają inspiracje teoretyczne, w drugim historyczny rys polityki kulturalnej w Polsce po 1945 roku, w trzecim zaś – ramy empiryczne. Czwarty, piąty i szósty rozdział przedstawiają wyniki badań empirycznych. Pytania badawcze, które porządkują zebrany materiał empiryczny, dotyczą uwarunkowań, zasad i aktorów biorących udział w analizowanych procesach politycznych. Przyjęta w pracy teza doktorska brzmi następująco: istnieją nieformalne zasady porządkujące procesy tworzenia polityki publicznej w obszarze kultury. Jej weryfikacji służą badania empiryczne, których podstawę stanowi perspektywa jakościowa. Jako punkt wyjścia przyjęte zostały założenia ontologiczne zawarte w paradygmacie konstruktywizmu społecznego, co w praktyce przekłada się na przyjęcie etnograficznej metody badawczej. Badania były oparte przede wszystkim na realizacji indywidualnych wywiadów pogłębionych z osobami biorącymi udział w procesach formułowania polityki publicznej w obszarze kultury. Inspiracji dla konstrukcji projektu badawczego, a następnie analizy zebranego materiału dostarczają ramy teoretyczne, w tym między innymi koncepcje Jurgena Habermasa (2000, 2002, 2005), Niklasa Luhmana (1994) czy Davida Eastona (1975). Ważną rolę odgrywają także koncepcje teoretyczne pozwalające definiować znaczenie kluczowych pojęć – polityki publicznej (Peters 2004) oraz kultury (Czarnecki i in. 2012, Krajewski 2013). Uporządkowaniu i interpretacji zaobserwowanych procesów służą także m.in. koncepcje działań pozorowanych Jana Lutyńskiego (1977, 1990) czy modelu centroperyferyjnego Tomasza Zaryckiego (2009). Połączeniu inspiracji teoretycznych i materiału empirycznego służy

wieloznaczna metafora demokratycznej kultury. Odniesienie tej metafory do uczestnictwa w kulturze i sposobu organizacji pola kultury pozwala na uporządkowanie analizy materiału badawczego z wykorzystaniem przyjętych inspiracji teoretycznych.

Zebrany materiał badawczy pozwala na opis polityki kulturalnej jako przestrzeni, w której ściąają się dwie siły – impulsy zewnętrzne oraz zastany ład instytucjonalny. Impulsy zewnętrzne są związane m.in. z procesem integracji europejskiej. Oddziałują one na zmianę polityki kulturalnej wspierając profesjonalizację polityki kulturalnej. Proces profesjonalizacji polega na upowszechnianiu się w Polsce – wzorowanego na krajach Europy Zachodniej – profesjonalnego modelu polityki kulturalnej. W tym modelu polityka zawiera w sobie trzy wymiary: strategiczny, operacyjny i społeczny. Upowszechnienie zachodzi m.in. poprzez dyskurs modernizacyjny. Zastany ład instytucjonalny – wynikający z podjętych wcześniej decyzji politycznych, ale też uwarunkowań kulturowych – pełni funkcję stabilizującą pole kultury. To z tym ładem wiąże się fakt, że istnieje wiele ośrodków politycznych, które starają się maskować polityczny charakter swoich decyzji, skupiając się na proceduralnym rozumieniu swoich działań. Polityka jest także przestrzenią nieformalnych relacji pomiędzy systemem politycznym a otoczeniem, od których zależy ostateczny kształt decyzji. Takie reguły pozwalają odczytać sieć wzajemnych relacji pomiędzy aktorami społecznymi kształtującymi politykę kulturalną. Aktorzy społeczni zostali uporządkowani w trzy kręgi – wewnętrzny (decydentów politycznych), pośredni (nieoczywiści aktorzy społeczni) i zewnętrzny (interesariusze). Ważnym ustaleniem jest to, że uczestnicy kultury rzadko są dopuszczani do tworzenia polityki kulturalnej. Zebrany materiał pozwala więc odczytać rzeczywisty sens uspołecznienia polityki publicznej jako „złotego środka” pomiędzy dopuszczeniem interesariuszy do współdecydowania a całkowitym zamknięciem na relacje z otoczeniem.